

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. II. Recensentur breviter omnia Concilia Generalia, in Ecclesia
celebrata

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

Epistola 92. ad Rusticum Narbonensem cap. 4. A
dicitur concubinam non esse veram uxorem; ibi
enim nomen concubinæ sumit aliter quam Pa-
tres Concilii Toletani, nimirum pro ea quæ sine
mutuo consensu perpetuo vivendi simul, assu-
mitur ad consortium thori.

ARTICULUS II.

Reverentur breviter omnia Concilia Genera-
lia, in Ecclesia celebrata.

Concilia generalia in Ecclesia celebrata in
tres classes dividi solent: Quædam enim B
sunt ab Apostolica Sede approbata, & ab uni-
versali Ecclesia recepta; quædam omnino re-
probata, & quædam partim approbata, & par-
tim reprobanda.

Concilia generalia approbata numerantur
huc usque decem & octo. Primum est Nicænum
318. Episcoporum, celebratum sub Sylvestro Pa-
pa Anno 325. Constantino imperante. In eo duæ
potissimum controversiæ definitæ sunt, una de
celebratione Paschatis, altera de divinitate
Christi, adversus hæresim Arianam.

Secundum est Constantinopolitanum I. 150
Patrum, celebratum sub Damaso Papa Anno
Domini 381. pro Divinitate Spir. S. adversus
Macedonium illam negantem.

Tertium est Ephesinum I. Episcoporum du-
centorum, celebratum sub Cælestino I. Anno
Domini 431. contra Nestori hæresim, ponentis
in Christo duas personas, humanam, & divinam.

Quartum est Chalcedonenle 630. Episcoporum,
celebratum sub Leone I. Anno Domini 451. ad-
versus hæresim Eutychemis, unam tantum in
Christo naturam asserentis post Incarnationem.

Quintum est Constantinopolitanum II. Epi-
scoporum 165. celebratum sub Vigilio Anno
Domini 529. adversus tunc invalescentem Ori-
genis hæresim, nec non ad sedandos fluctus dis-
sentionum, quibus Ecclesia tunc temporis de-
caione Synodi Chalcedonenlis agitabatur.

Sextum est Constantinopolitanum III. Epi-
scoporum 289. celebratum sub Agathone Papa
Anno Domini 630. ad damnandam hæresim
Monothelitarum, unicam in Christo volunta-
tem ponentium.

Septimum est Nicænum II. Episcoporum
330. celebratum sub Adriano I. Papa Anno Do-
mini 787. adversus Iconomachos hæreticos,
hoc est, sanctorum Imaginum impugnatores.

Octavum est Constantinopolitanum IV. E-
piscoporum 383. celebratum sub Adriano II. an-
no Domini 869. propter tyrannicam depositio-
nem Ignatii Patriarchæ Constantinopolitani, E
cui Photias contra sacros Canones substitutus
fuerat, cujus suavis, & operâ Græci cœperunt
manifestè contra Primum Romanum Pontificis,
quem prius semper agnoverant, sentire, & do-
cere. Cœperunt quoque Latinos odio capitali
prosequi, & tanquam anathemate percussos de-
vicare, eò quòd addiderint Symbolo Nicæno,
& Constantinopolitano verba illa (Filioque)
quare palam Græci sese à Romanis, & Latinis
diviserunt; indeq; nulla amplius celebrata sunt
Concilia Generalia in Oriente, sed in Occiden-
te solum.

Nonum est Lateranense I. mille ferè Patrum,
hoc est, Episcoporum, & Abbatum, celebra-

Tom. IV.

tum sub Calixto II. anno Domini 1122. contra
Saracenos, pro recuperanda Terra Sancta, sed
non extra.

Decimum est Lateranense II, circiter mille
Episcoporum, & Abbatum, celebratum sub In-
nocentio II. anno Domini 1139. contra Antipa-
mam Petrum Leonem, & pro jure Cleri.

Undecimum est Lateranense III. Episcopo-
rum ferè trecentorum, celebratum sub Alexan-
dro III. anno Domini 1179. pro reformatione
Ecclesiæ, & contra Waldenses.

Dodecimum est Lateranense IV. Patrum
1285. ex quibus erant duo Patriarchæ Orientales,
Constantinopolitanus, & Hierosolymitanus; Ar-
chiepiscopus tum Græci, tum Latini 70. Episcopi
400. Abbates 12. Priores conventuales 800. ce-
lebratum fuit sub Innocentio III. qui ipsi etiam
præsunt, anno Domini 1215. contra varias hære-
ses, transubstantiationisq; vocabulum in Sacra-
mento altaris, in hoc Concilio approbatum est.

Decimum tertium est Lugdunense I. cele-
bratum sub Innocentio IV. anno Domini 1245.
contra Fridericum II. Imperatorem, qui ad
Concilium vocatus, & venire recusans, tan-
quam hostis Ecclesiæ judicatus, Regno Siciliae,
& Imperio Romanorum privatus est. Actum
etiam fuit de recuperanda Terra Sancta, San-
cto Ludovico Rege constituto Duce illius
quintæ expeditionis sacrae.

Decimum quartum est Lugdunense II. Patrum
ferè mille, ex quibus erant Episcopi 500. Abba-
tes 60. & alii Prælati minores, celebratum sub
Gregorio X. anno Domini 1274. contra errores
Græcorum, qui operâ, & indultriâ S. Bonaven-
turæ, cum Latinis juncti sunt, & conciliati
super articulo de processione Spiritus Sancti.
Quare definitum est Spiritum Sanctum ex omni
æternitate à Patre, & Filio procedere sed non
tanquam à duobus spiratoribus, sed ab uno Spi-
ratore, & principio: neq; duabus spirationibus,
sed unicâ tantum spiratione. Græci enim puta-
bant, Latinos asserere, Spiritum Sanctum pro-
cedere à Patre, & Filio, tanquam à duobus Spi-
ratoribus, & principiis, duabus quoq; spiratio-
nibus, non una. Fuit hæc concordia Græcorum
cum Latinis decima tertia, quamvis diu non per-
duravit, sicut nec præcedentes.

Decimum quintum est Viennense Episcopo-
rum ferè 300. celebratum sub Clemente V. an-
no Domini 1311. Templariorum Ordo, qui annis
203. steterat, in eo suppressus & extinctus est.
Damnati Begardi & Beguinae, nec non reproba-
ta doctrina, quæ tradebatur animam rationis
compotem, non esse corporis humani formam.

Decimum sextum est Florentinum, Patrum
141. qui subscripserunt, & multorum aliorum qui
ante subscriptionem discesserant, celebratum
sub Eugenio IV. anno Domini 1439. In eo Græ-
ci ultimò convenerunt cum Latinis super quin-
que fidei articulos, de processione Spiritus San-
cti ab utroque, de Purgatorio in certo loco, &
corporali igne, de Primatu Ecclesiæ Romanæ,
& Pontificis super omnem Ecclesiam, quòd La-
tini meritò addidissent Symbolo (Filioque pro-
cedit) actandem quòd iustis de causis in azymo
consecrarent, quamvis Græci, suo modo, in fer-
mentato. In hoc item Concilio Armeni sese ad
Ecclesiam Romanam reducerunt, & recepe-
runt ab Eugenio IV. Decretum fidei, in quo
breviter continetur doctrina quam habet Ec-
clesia Romana de septem Sacramentis.

P p

Decimum

Decimum septimum est Lateranense V. Patrum 114. celebratum sub Julio II. & Leone X. Anno Domini 1512. & sequentibus, contra schismata, & pro his variis negotiis, quorum præcipuum fuit Pragmaticæ Sanctionis abrogatio.

Decimum octavum est Tridentinum, sex Cardinalium, quatuor Legatorum, Patriarcharum trium, Archiepiscoporum triginta duo, Episcoporum ducentorum viginti octo, Abbatum quinque, Generalium ordinum ministrorum septem, Episcoporum procuratorum multorum, celebratum sub Paulo III. Julio III. ac Pio IV. Anno 1545. quo inchoatum fuit, usque ad annum 1563. quo finitum fuit, contra hæreses Lutheranorum, Calvinistarum, & aliorum.

Cum autem Catholici præfata decem & octo Concilia generalia pro authenticis unanimiter recipiant; Græci tantum recipiunt prima septem, Lutherani prima sex; Eutyriani, qui adhuc inveniuntur in Asia, prima tria. Nestoriani, qui etiam in Oriente relictæ sunt, prima duo; Talmitarum, qui in Hungaria & Polonia nunc versantur, nullum admittunt.

14 Concilia generalia reprobata sunt septem, nempe Antiochenum, tempore Julii I. & Constantii Imperatoris, circa Annum Domini 345. in quo ab Arrianis damnatus est Athanasius, & via patefacta ad everfionem Concilii Nicæni primi. Mediolanense Episcoporum plusquam 300. tempore Liberii, & ejusdem Constantii, circa Annum 354. in quo etiam oblique fides Catholica damnata est. Ariminense Episcoporum 600. tempore Felicis II. & ejusdem Constantii Anno 373. in quo sublatus est de Symbolo nomen homousios. Ephesinum secundum tempore Leonis I. & Theodosii junioris, Anno 449. in quo factione Dioscori occisus est S. Flavianus Episcopus Constantinopolitanus, & Legati Romani Pontificis fugati, ac demum hæresis Eutyriana confirmata. Constantinopolitanum tempore Gregorii II. & Leonis II. Iconomachi, Anno 730. celebratum, contra factas imagines, remittente S. Germano Patriarcha Constantinopolitano, qui propterea à sua Sede dejectus est. Item aliud Constantinopolitanum Episcoporum 378. tempore Stephani II. & Constantii Copronymi, Anno 755. in quo etiam Christi & Sanctorum imagines abolitæ sunt. Pisanum contra Julium II. Anno 1511. reprobatum paulo post in Concilio Lateranensi quinto, sub eodem Julio II. celebrato.

15 Quantum verò ad Concilia, partim confirmata, & partim reprobata, sex enumerantur, ex quibus primum est Sardicense, tempore Julii I. & Constantii coactum, in quo trecenti Episcopi Occidentales fidei Catholicae subscripserunt, reliqui verò septuaginta sex qui erant Orientales, fidei Arrianae. Secundum fuit Concilium Sirianense sub Liberio Summo Pontifice, Constantii imperante, in quo duæ formæ fidei compositæ sunt, una Græco idiomate Catholica; altera in lingua Latina, apertis blasphemis plena. In eo etiam Photini hæretici damnatio facta est, quam universalis Ecclesia recepit. Tertium est Concilium Trullanum, Constantinopoli in Palatio quod dicitur Trullum celebratum, tempore Sergii Papæ, & Justiniani Imperatoris. Dicitur autem partim approbatum, quia licet Sergius Papa tunc sedens eum reprobarit, subindeque Canones illius nullam ex se vim habeant, tamen octogessimus secundus de pingendis ima-

ginibus postea receptus est ab Adriano Papa, & à septima Synodo generali. Quartum est Concilium Francofordiense, tempore Adriani I. & Caroli Magni Francorum Regis coactum; licet enim confirmatum fuerit quoad dogma in quo definit, Christum non esse Filium Dei adoptivum, reprobatur tamen fuit quoad aliud, in quo ex errore damnatur septima Synodus. Quintum est Concilium Constantiense inchoatum sub Joanne XXI. & finitum sub Martino V. tempore Sigismundi Imperatoris; licet enim approbatum fuerit à Martino V. quantum ad ultimas sessiones, non tamen quoad primas. Sextum denique est Concilium Basileense, tempore schismatis inchoatum, & continuatum Basileæ, ac deinde Lausane finitum Anno 1449. quo tempore cecit Nicolao V. Pontifici, tam ipsam Concilium, quam Felix V. in Summum Pontificem tempore schismatis ab ipso Concilio creatus, cujus Concilii nihil approbatum fuit, præter aliquas dispositiones circa beneficia Ecclesiastica.

Præter quinque fidei regulas jam explicatas, nempe Scripturam, Traditionem, Ecclesiam, Summum Pontificem, & Concilia generalia, alii sextam assignant, nempe unanimem SS. Patrum in vero sensu Scripturæ explicando, vel traditione referenda, vel Ecclesie sensu, & dogmate fidei, ut tali indubitanter asserendo consensus. Hunc enim Ecclesia universalis sequitur, & sequi tenetur in materia fidei, ut patet ex Concilio Lateranensi centum quinque Episcoporum sub Martino I. consultatione, ubi ex quinta Synodo generali referuntur hæc verba: *Super his autem in omnibus sequimur sanctos Patres, Doctoresque Ecclesie, Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium Theologum, & Gregorium Nyssanensem, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Joannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proclum, & suscipimus omnia, quæ ab eis pro recta fide, & in condemnationem hæreticorum exposita sunt. Suscipimus autem & alios sanctos & orthodoxos Patres, ut in sancta Dei Ecclesia rectam fidem irreprehensibiliter usque ad finem vite predicaverunt &c.* Unde SS. Patres, & Ecclesie Doctores, teste Cassiodoro, sexaginta illi fortes sunt, qui lectum Salomonis, ipsam scilicet Ecclesiam, inde felse custodiunt, dum illa suis sententiis & scriptis, adversus hæreticorum tela committunt, & defendunt. Imò ipsi sunt (inquit Prosper) qui per Dei gratiam sunt divina voluntatis indices, Ecclesiarum Christi post Apostolos fundatores, fidei populi duces, veritatis assertores, prave doctrinae hostes, Patres in fide Catholica reparatorum, Predicatores celestium primiphalanges invisibilium prætorum, exempla bonorum operum, documenta virtutum, & forma fidelium. Ipsi sunt Ecclesie duces, ipsi columna firmissima, quibus in Christo fundatis innititur omnis multitudo credentium &c.

E Dixi consensus unanimis Sanctorum Patrum, quia nullus est ex SS. Patribus, Doctoribus, seorsum sumptus, qui sit regula infallibilis fidei, cum nulli sit promissa infallibilitas, & singuli ferè in quibusdam erraverint, ut Cyprianus in hæreticis rebaptizadis, Hieronymus in aliqua parte Danielis rejicienda, Hilarius, Ambrosius, & Augustinus, in asserenda Angelorum corporeitate; Gregorius Nazianzenus, Basilium, & Origenes, in asserenda eorum creatione ante mundum corporeum, & alii in aliis. Unde Augustinus in Epistola quadam ad Hieronymum, hæc præclarè scribit sententia, quæ etiã in volumine decretorum dist. 9. cap. Ego solus, recitatur in hunc modum à Gratiano. Ego solus scrip-

scripturarum libris, qui jam Canonici appellantur, di-
 citur hunc timorem honoremque deferre, ut earum nul-
 lum Authorem aliquid errasse firmissimè credam. Si
 autem aliquid in eis invenero quod videatur contrari-
 um veritati, nihil aliud quam mendosum codicem esse,
 vel non affectum interpretem quod dictum est, vel mi-
 nimè me intellexisse non ambigam. Alios autem ita
 lego, quam aliter sanctitate vel doctrinà polleant, ut
 non ideo verum putem, quia ipsi ita senserint, sed quia
 per alios Authores, vel Canonicas, vel probabiles ratio-
 nes, quia à verò non aberrant, mihi per suadere potue-
 rint.

DISPUTATIO VI.

De actu fidei interno.

Ad quest. 2. D. Thoma.

Utm actus virtutis speciem desumat ab
 objecto, ipsumque habitum virtutis spe-
 cificet, atque ita sit medius inter utrum-
 que, post exactam objecti nostræ fidei confide-
 rationem, statim occurrit consideratio actus il-
 lius. Hic autem est duplex, internus nimirum,
 cuius definitio est, quod sit assensus firmus, in
 autoritate Dei obscurè revelantis fundatus, &
 extensus, qui nihil aliud est, quam exhibitio si-
 gnificus sensibilis, quo internus fidei actus
 declaratur. De primo agemus in hac disputa-
 tione, de secundo in sequenti.

ARTICULUS I.

Primum ad actum internum fidei requiratur pia
 motio voluntatis?

Partem negantem tenent Scotus in 3. dist. 25. D.
 quest. 1. & 2. Holcor in 1. quest. 1. art. 1. & Pi-
 cus Mirandulanus in Apologia, quest. 8. diver-
 so tamen ducti fundamento: duo enim ultimi
 exultant intellectum cogi ad assentiendum
 per motiva credibilitatis, non minus quam cogi-
 gatur ad assensum conclusionum propter de-
 monstrationem; unde sicut assensus scientificus
 non exigit piam motionem voluntatis, ita nec
 assensus fidei. Scotus verò docet ad actum fi-
 dei sufficere quod voluntas ad illum merè nega-
 tive se habeat, seu quod illi non resistat; mini-
 mè verò requiri quod intellectum ad assenti-
 dum veritatibus revelatis positive applicet, ac
 deterimet. Pro defensione affirmativa sen-
 tentiæ, quæ communis est apud Theologos.

Dico, ad actum internum fidei requiri mo-
 tionem voluntatis, quæ determinet & moveat
 intellectum, ut credat id quod ipsi cum obscu-
 ritate proponitur.

1. Probatur primò ex Scriptura: nam ad Rom.
 dicitur: *Corde creditur ad justitiam*, id est, vo-
 luntate movente & applicante ad credendum,
 ut explicat D. Thomas ibidem le 2. & Isaïæ 6.
 & Joan. 12. infidelitas Judæorum adscribitur
 duritiæ cordis, id est obstinatæ voluntati. Item
 Lucæ 24. sic Christus increpavit duos Discipu-
 los euntes in castellum Emaus: *Osulti, & tardi
 corde ad credendum*: id est, quorum voluntas ad
 credendum tardè & difficilè se determinat. De-
 Tom. IV.

Denique Actuum 16. dicitur de Lidia Purpuraria:
 Dominus aperuit ei cor, ut intenderet, & crederet his
 quæ dicebantur à Paulo: ubi per cor significatur
 voluntas, quæ prius angustè & immutata debet per
 auxilium gratiæ, quam intellectus præbeat af-
 fensum veritatibus revelatis. Unde in Concilio
 Arauficano can. 5. asseritur, initium fidei, sive
 credulitatis affectum (qui est ipsa pia motio vo-
 luntatis) dari nobis per Spir. S.

Probatur secundo ex Augustino Tract. 36. in 3.
 Joannem, ubi sic ait: *Intrare quisquis in Ecclesiam
 potest nolens, accedere ad altare potest nolens, sed cre-
 dere non potest nisi volens*. Ergo ex Augustino actus
 fidei est voluntarius, subindeque supponit mo-
 tionem & determinationem voluntatis, appli-
 cantis intellectum ad credendum.

Probatur tertio: Assensus fidei est liber, non
 solum quoad exercitium, sicut actus scientiæ &
 intelligentiæ, sed etiam quoad specificationem,
 sive in ratione assensus potius quam dissensus:
 Ergo requirit necessariò piam motionem vo-
 luntatis, ratione cuius determinetur intellectus
 ad illum, tam quoad specificationem, quam
 quoad exercitium. Consequentia est legitima:
 omnis enim actus liber intellectus, formaliter
 quæ liber est, dependet à voluntate, & indiget e-
 jus determinatione. Antecedens verò probatur
 primò ex Tridentino sess. 6. cap. 4. dicente, quod
 hi qui justificantur, *Liberè moventur in Deum, cre-
 dentes vera esse quæ divinitus revelata & promissa
 sunt*: Ergo ex Tridentino actus fidei est liber, et-
 iam quoad specificationem. Secundo probatur
 idem Antecedens ratione: Positis omnibus mo-
 tivis ad credendum, non solum non necessitatur
 homo ad eliciendum actum circa res fidei, sed
 nec etiam ad eliciendum actum assensus potius
 quam dissensus: unde Christo & Apostolis præ-
 dicantibus, & miracula facientibus, quidam
 mysteriis nostræ fidei assentiebant, alii verò dis-
 sentiebant; juxta illud Act. 28. *Cum audissent re-
 surrectionem mortuorum, quidam quidem irridebant;
 quidam verò dixerunt, audiemus te de hoc iterum;
 quidam verò viri adherentes ei, crediderunt*: Ergo
 assensus fidei est liber, non solum quoad exerci-
 tium, sed etiam quoad specificationem. Tertio,
 Actus fidei, si adsint conditiones omnes requi-
 sitæ ad meritum, est meritorius non solum quo-
 ad exercitium actus, sicut actus scientiæ, sed et-
 iam quoad specificationem, & ex parte objecti,
 sicut actus virtutum moralium, ut docet D.
 Thomas hic art. 9. & patet ex illo ad Rom. 4.
Credidit Abraham Deo, & reputatum est illi ad justitiam:
 est etiam laudabilis, juxta illud Lucæ 1.
*Beata quæ credidisti, & istud Joan. 20. Beati qui non
 viderunt, & crediderunt*: Ergo talis assensus, vel
 actus fidei, voluntarius & liber est quoad speci-
 ficationem, & non solum quoad exercitium; ac-
 tus enim eo modo quo est meritorius & lauda-
 bilis, debet esse liber, cum libertas per se ad me-
 ritum & laudabilitatem actuum humanorum
 requiratur. Denique est speciale præceptum de
 præbendo assensu mysteriis nostræ fidei suffici-
 enter propositis: At præceptum non datur de ac-
 tibus necessariis, sed de liberis: Ergo &c.

Quarto suaderi potest conclusio. Intellectus
 nõ determinatur sufficienter ad credendum, ab
 objecto sibi proposito: Ergo ut credat, indiget
 motione & determinatione voluntatis. Conse-
 quentia patet: intellectus enim solum potest
 determinari ab objecto, vel à voluntate. Antece-
 dens probatur: Objectum non determinat suffi-
 cienter